

به نام خدا

**دستورالعمل اجرایی نحوه ارائه خدمات مشاوره ای، روانشناختی و مددکاری
به دانش آموزان و همکاران آسیب دیده از بیماری کرونا**

اداره کل امور تربیتی ، مشاوره و مراقبت در برابر آسیب های اجتماعی

سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

مقدمه :

بیماری کرونا به عنوان یک مسأله همه گیری جهانی و گسترده همانند سایر بخش‌های مرتبط با زیست بشری، تاثیرات قابل ملاحظه ای در حوزه های مختلف از جمله بخش آموزش و پرورش دنیا بجا گذاشته است. انزوا و تنهایی، دوری طولانی مدت از معلمان و کارکنان مدرسه، افت شدید تحصیلی، کرختی جسمانی، اضطراب عمومی متاثر از جو عمومی جامعه و مهم تر از همه، از دست دادن یک یا چند عضو خانواده، از مهم ترین استرس‌های دانش‌آموزان در این دوره می باشد. برای همین منظور توجه ویژه به دانش‌آموزان که دچار بیماری کرونا شده اند و یا عضوی از خانواده خود را از دست داده‌اند از اهمیت بالایی برخوردار است؛ به طوری که ضرورت بهسازی روان شناختی، افزایش عزت نفس و امید به زندگی آنان را بیش از پیش نمایان می گرداند.

اهداف :

- شناسایی دانش‌آموزان و همکاران آسیب‌دیده و داغ‌دیده در بیماری کرونا؛
- ارائه خدمات روان‌شناختی و مشاوره ای رایگان به گروه هدف در هسته ها و مراکز مشاوره ؛
- توانمندسازی، حمایت و مددکاری روانی – اجتماعی، ارتقای عزت نفس و امید به زندگی گروه مخاطب.

گروه های هدف نیازمند خدمات :

- دانش‌آموزان دارای والدین یا عضو خانواده از دست رفته در شرایط بیماری کرونایی؛
- معلمان و همکاران داغ‌دیده؛
- دانش‌آموزان و یا همکارانی که دارای بیماری کرونا بوده اند.

بخش اول) مراحل اجرای طرح :

۱- شناسایی

لازم است مدیران محترم مدارس در اسرع وقت تدبیری اتخاذ نمایند تا به عنوان یک اولویت مهم و با استفاده از ظرفیت افراد داوطلب و علاقمند به خصوص همکاران محترم مشاور، معاون/مربی پرورشی، مربیان منتخب، رابطان هسته ها، همکاران و والدین مجرب و داوطلب و..... و تشکل های دانش آموزی فعال، نسبت به شناسایی دانش‌آموزان و همکاران آسیب دیده و نیازمند ارائه خدمات مشاوره ای، روانشناختی و حمایتی برابر نمون برگ های زیر اقدام نمایند :

نمون برگ شماره (۱): استخراج اطلاعات همکاران نیازمند خدمات مشاوره ای در شرایط کرونا

نوع مشکل یا اختلال												نام و نام خانوادگی	ردیف	
عزت نفس پایین	نام‌امیدی در زندگی	اختلال حرکتی و جسمانی	اختلال خواب	اختلال تغذیه	اختلال انزوا و تنهایی	اختلال وسواس	اختلال افسردگی	اختلال سوگ و داغدیدگی	اضطراب ناشی از بتلای خانوادگی به بیماری کرونا	اضطراب ناشی از ابتلای فرد به بیماری کرونا	ترس از ابتلای اعضای خانواده به بیماری کرونا			ترس از ابتلای فرد به بیماری کرونا

نمون برگ شماره (۲): استخراج اطلاعات دانش‌آموزان نیازمند خدمات مشاوره ای در شرایط کرونا

نوع مشکل یا اختلال												نام و نام خانوادگی	ردیف	
عزت نفس پایین	نام‌امیدی در زندگی	اختلال حرکتی و جسمانی	اختلال خواب	اختلال تغذیه	اختلال انزوا و تنهایی	اختلال وسواس	اختلال افسردگی	اختلال سوگ و داغدیدگی	اضطراب ناشی از ابتلای اعضای خانواده به بیماری کرونا	اضطراب ناشی از ابتلای فرد به بیماری کرونا	ترس از ابتلای اعضای خانواده به بیماری کرونا			ترس از ابتلای فرد به بیماری کرونا

* **تذکر:** جداول فوق در پایگاه اینترنتی [https:// eform.farsedu.ir/hamdel1400](https://eform.farsedu.ir/hamdel1400) طراحی و بارگذاری شده، که لازم است با نظارت دقیق مدیران محترم مدارس و همکاران مشاور/ مربی پرورشی/ مربیان منتخب/ رابطان هسته ها..... ضمن مراجعه به آن نسبت به ثبت موارد فوق از تاریخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۰ تا ۱۴۰۰/۰۸/۰۱ به این مهم اقدام نمایند.

* روسای ادارات امور تربیتی، مشاوره و مراقبت در برابر آسیب های اجتماعی و کارشناسان مناطق، مسئولیت نظارت مستمر و کنترل دقیق این بخش را به ترتیب در سطح استان و منطقه بر عهده خواهند داشت.

* لازم به ذکر است که در این پایگاه، نتایج ثبت در سطوح مختلف از مدرسه‌ای، منطقه‌ای، استانی و کشوری، همزمان قابل رویت خواهد بود.

بخش دوم) اقدامات مداخله ای و انگیزشی

پس از شناسایی نیازها برابر جداول استخراج شده فوق ، برنامه ریزی ها، تمهیدات و هماهنگی های لازم توسط مدیر محترم مدرسه و توسط مشاور، معاون/مربی پرورشی، مربیان منتخب، رابطان هسته ها، همکاران و والدین مجرب و داوطلب و.... و تشکل های دانش آموزی فعال جهت انجام به موقع مداخلات و ارائه خدمات زیر صورت پذیرد :

الف- مداخله تخصصی :

همکاران و دانش آموزانی که مسائل و مشکلات آنان از نظر زمانی و عمق اثرپذیری در دسته اختلالات از جمله اضطرابی، افسردگی، وسواس و ... قرار می گیرند، لازم است بلافاصله با معرفی به مشاور مدرسه، هسته ها و مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی و مراکز حمایتی و ... نسبت به ارائه خدمات آنان اقدام شود و نتایج اقدامات برابر نمون برگ شماره (۳ و ۴) که در پایگاه اینترنتی در سایت <https://eform.farsedu.ir/hamdel1400> طراحی و بارگذاری گردیده ، ثبت شود .

نمون برگ شماره (۳) : ویژه ارائه خدمات روان شناختی ، مشاوره ای و مددکاری به همکاران

نوع خدمات			نام و نام خانوادگی همکاران	ردیف
مددکاری	بالینی	مشاوره ای		
				۱-
				۲-
				۳-
				۴-
				۵-

نمون برگ شماره (۴) : ویژه ارائه خدمات روان شناختی ، مشاوره ای و مددکاری به دانش آموزان

نوع خدمات			نام و نام خانوادگی دانش آموزان	ردیف
مددکاری	بالینی	مشاوره ای		
				۱-
				۲-
				۳-
				۴-
				۵-

ب: توانمند سازی و راهنمایی :

برای همکاران و دانش آموزانی که به علت شرایط کرونایی و با از دست دادن عزیزان خود در یک وضعیت ناامیدی، ترس، اضطراب و ... به سر می‌برند و از عزت نفس و امید به زندگی آنان کاسته شده است، لازم است اقدامات توانمندسازی و راهنمایی فردی و گروهی برابر نیازمندی‌های هر گروه از مخاطبان ارائه شود و نتایج اقدامات نیز در جدولی که برابر نمون برگ شماره (۵) در پایگاه <https://eform.farsedu.ir/hamdel> ۱۴۰۰ طراحی و بارگذاری گردیده؛ با نظارت دقیق مدیران محترم مدارس و توسط مشاور/ مربی پرورشی/ مربیان منتخب/ رابطان هسته ها و.... ثبت شود .

نمون برگ شماره (۵) : اقدامات، توانمندسازی و راهنمایی گروهی و فردی

ردیف	تعداد	مخاطبان		بازه زمانی ارائه خدمات
		معلمان	دانش آموزان	

***تذکر:** لازم است مدیر محترم مدرسه با بهره گیری از نیروی مشاور در مدرسه یا اعضای تخصصی مراکز / هسته های مشاوره شهرستان/منطقه/استان ، بلافاصله بعد از استخراج کامل و دقیق اطلاعات مربوط به همکاران و دانش آموزان نیازمند به ارائه خدمات مشاوره‌ای و مددکاری ، بر اساس نمون برگ شناسایی، نسبت به توانمندسازی و مداخله به موقع، موثر و مستمر اقدام لازم صورت پذیرد.

ج (اقدامات انگیزشی

۱. ارسال پیامک های روان شناختی و مشاوره ای برای همکاران و دانش آموزان آسیب دیده از بیماری کرونا به طور مستمر توسط مشاوران مدارس و اعضای تخصصی مراکز و هسته های مشاوره
۲. راه اندازی پویش سراسری دانش آموزی «**ما به مدرسه بر می گردیم.**» در فضای مجازی از طریق گروه‌ها و تشکل‌های دانش آموزی و با استفاده از ظرفیت «**شبکه شاد**» و تهیه و نصب بنرهای جذاب با این مضمون در سطح استان/منطقه؛
۳. به منظور ایجاد فضای با نشاط و شاداب و بستر لازم برای حل مشکلات و مسائل روان شناختی دانش آموزان، والدین و کارکنان مدارس، لازم است اقدامات زیر در سطح مدارس/ مناطق/ استان برنامه ریزی و صورت پذیرد:

• **ارایه خدمات مشاوره ای، روانشناختی و مددکاری ویژه و رایگان برای دانش آموزان و همکاران آسیب دیده از بیماری کرونا** در مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی استانی، منطقه‌ای و هسته‌های مشاوره مناطق و اطلاع-رسانی برای حضور آسان و بدون معطلی دانش آموزان در این پایگاه‌ها (با رعایت پروتکل‌های بهداشتی) جهت ارائه و دریافت خدمات مذکور (از ساعت ۸ صبح تا ۶ بعدازظهر)؛

• **تبلیغات مناسب و اطلاع‌رسانی گسترده در رسانه های محلی به خصوص صدا و سیما** استانی جهت آشنایی و بهرگیری دانش‌آموزان، والدین و کارکنان در سطح مدارس/مناطق/ استان از امکانات و ظرفیت حداکثری **خط ملی نماد (به شماره ۱۵۷۰)**، به منظور دریافت خدمات به‌موقع، مناسب و مؤثر روان شناختی، مشاوره‌ای و مددکاری.

۴. **فراخوان سراسری و عمومی** جهت دریافت آثار هنری و فرهنگی تولیدی در حوزه روان شناختی و سلامت روان: این فراخوان به منظور جریان سازی و خلق آثار ادبی و هنری در حوزه سلامت روان در قالب (تولیدات چند رسانه‌ای، نمایش‌نامه، داستان کوتاه، شعر، رمان، موسیقی، خطاطی، نقاشی، عکاسی، مجسمه‌سازی، اجرای هنرهای رزمی ورزشی، صنایع دستی و...) می‌باشد که پس از جمع‌آوری این آثار می‌بایست در قالب **نمایشگاه‌های مجازی و حضوری** در سطح مدرسه‌ای و منطقه‌ای به دانش‌آموزان و والدین ارائه شده و پس از مستندسازی این برنامه‌ها، در رسانه ملی و محلی پخش و منتشر گردد، همچنین به نفرات برتر جوایزی اهدا شود.

۵. **مستندسازی تصویری از افراد موفق که در شرایط کرونا توانسته‌اند با انواع آسیب‌ها، اختلالات و بیماری‌های روان‌شناختی یا جسمانی مقابله کنند.**

در این زمینه لازم است جهت معرفی فرد مورد نظر، مشخصات ایشان در بخش مکاتبه با مشاور در **سامانه نماد** ثبت شده و سپس شرح داستان این افراد جمع‌آوری و پس از بررسی، نسبت به مصاحبه و فیلم‌برداری از آنان اقدام شود و به عنوان افراد موفق در ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای به صورت داوطلبانه، دعوت به همکاری شود.

۶. **اجرای طرح همدل (ویژه گروه هدف - دانش آموزان آسیب دیده از بحران کرونا)**

لازم است مدیران محترم با اجرای منظم و منسجم طرح همدل به صورت تلفنی و مستمر نسبت به ارائه خدمات تخصصی توسط مشاوران و متخصصان و ارائه خدمات تکمیلی، مددکاری و حمایتی متناسب با شرایط هر فرد، اقدام نموده و در صورت نیاز حضوری، با رعایت پروتکل‌های بهداشتی به این مهم بپردازند.

تذکر: مشاوران مدارس و مربیان منتخب / رابطان هسته های مشاوره در مدارس مسئولیت این کار مهم، زیر نظر مدیر مدرسه را با اختصاص بخشی از ساعات موظفی فرد، در طول هفته به انجام می‌رسانند.

۷. **اجرای طرح صدای مشاور (ویژه گروه هدف - دانش آموزان آسیب دیده از بحران کرونا)**

در مناطق آموزش و پرورش کشور نیز اجرای طرح صدای مشاور به طور ویژه توسط اعضای تخصصی مراکز و هسته های مشاوره (با تماسی که از طریق مدیران محترم مدارس خواهند داشت). نسبت به ارائه خدمات تخصصی به همکاران و دانش آموزان آسیب دیده از بحران کرونا اقدام می‌نمایند و نتایج آن برابر نمون برگ شماره (۶) که در پایگاه اینترنتی <https://eform.farsedu.ir/hamdel1400> طراحی و بارگذاری گردیده، ثبت شود.

نمون برگ شماره (۶) : جمع آوری اجرای طرح صدای مشاور

ردیف	نام مدرسه	عضو تخصصی مسئول بخش صدای مشاور	شماره تلفن	موارد شناسایی شده	نوع خدمات ارائه شده
جمع کل					

۸. در اجرای این مهم استفاده از ظرفیت بالا و توان کم نظیر اولیاء دانش آموزان و تشکل‌های دانش آموزی به منظور مشارکت حداکثری ذینفعان محلی و پوشش کامل جامعه هدف، مورد انتظار است.

۹. لازم است مدیر کل محترم/ رئیس اداره منطقه/ معاون محترم پرورشی در سطح (استان و منطقه) ضمن طرح فوری موضوع و تبیین اهمیت اجرای به موقع و موثر آن در شورای آموزش و پرورش استان/ منطقه، شورای معاونین، شورای برنامه‌ریزی و....، نسبت به انجام موارد زیر اهتمام لازم به عمل آورد:

الف) جلب مشارکت تمامی نهادها، شوراها، شهر، دهیاری‌ها، شهرداری‌ها و ادارات کل استان در راستای اجرای ویژه برنامه‌ها و تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها بین مدیران استانی و منطقه‌ای؛

ب) تأکید بر برگزاری جلسات مشترک شورای آموزش و پرورش شهرستان با دعوت از مسئولان سایر دستگاه‌های مرتبط
ج) به منظور تسهیل و تسریع در برنامه‌ریزی، اجرای مناسب و موثر فعالیت‌های مورد اشاره، کارگروهی با مسئولیت معاون پرورشی در سطح استان/ منطقه تشکیل می‌گردد.

۱۰. ضمن ارسال دستورالعمل به مناطق و شهرستان‌ها، تشکیل جلسه ویژه رؤسای ادارات آموزش و پرورش مناطق و شهرستان‌ها با دستور جلسه این دستورالعمل و برگزاری جلسات دوره آموزشی و توجیهی ویژه کارشناسان، مدیران، مربیان، مشاوران و معلمان در سطح استان، مناطق و مدارس، هدایت و نظارت مستمر بر حسن اجرای برنامه‌ها در شهرستان‌ها و مناطق تابعه و تحلیل وضعیت آن در هر منطقه و ارائه بازخوردهای لازم صورت پذیرد.

۱۱. به منظور تسهیل و تسریع در برنامه‌ریزی، اجرای مناسب و نظارت و پیگیری مستمر فعالیت‌های مورد اشاره، کمیته‌ای در مدرسه از میان همکاران، والدین و دانش‌آموزان داوطلب و علاقمند زیر نظر شورای مدرسه تشکیل گردد. گزارش مستمر اقدامات و فعالیت‌های این کمیته به صورت ماهیانه به کارگروه مستقر در اداره منطقه ارسال می‌گردد. کارگروه مستقر در سطح منطقه نیز موظف است به طور مستمر و ماهانه گزارش آماری و تحلیلی جامعی را از روند ارائه خدمات در سطح منطقه تهیه و به معاونت پرورشی و فرهنگی استان ارسال نماید.

۱۲. برای پیگیری فرایندهای مرتبط با "ارائه خدمات مشاوره‌ای به دانش‌آموزان آسیب دیده از بحران کرونا"، دبیرخانه کشوری این موضوع، به تازگی در اداره کل آموزش و پرورش استان فارس راه اندازی شده است؛ که اهم وظایف آن به شرح زیر می باشد:

الف) اطلاع رسانی، تبیین و تشریح بخشنامه برای تمامی مخاطبان در سراسر کشور؛

ب) اتخاذ تدابیر لازم جهت طراحی نرم افزار و امکان بارگذاری و جمع آوری به موقع و رصد بر خط گزارشات درخواستی برابر نمون برگ‌های ۱ تا ۶ در پایگاه اینترنتی <https://eform.farsedu.ir/hamdell1400>؛

ج) ارتباط مستمر با استان‌ها جهت پیگیری اجرای کامل و دقیق مفاد بخشنامه مذکور؛

د) تحلیل نتایج شناسایی و مداخله‌ای به صورت ماهانه و تدوین گزارشات مدیریتی و تخصصی؛

ه) ارسال نتایج اقدامات و خدمات ارائه شده به صورت ماهانه به ستاد.

۱۳. رئیس اداره امور تربیتی، مشاوره و مراقبت در برابر آسیب‌های اجتماعی به طور مستمر و ماهانه گزارش آماری و تحلیلی جامعی را از روند ارائه خدمات در سطح استان متبوع خود تهیه و به دبیرخانه "موضوع بند ۱۲" ارسال می نماید.

۱۴. از هزینه‌های اجرای این طرح، از محل اعتبارات مصوب معاونت پرورشی و فرهنگی، تامین و تخصیص اعتبار متعاقبا به آن استان ابلاغ خواهد شد.